

جنرال فونسول کری روس اظهاری را ~~که~~ پیشنهاد شده
بنمایند

شما اجازه دارید برای نوشتن مراسم در همین موضوع بدولت
ایران باشارژدافر روس اتفاق بنمائید

﴿ نمره ۲۵۲ ﴾

مکتوب سر نیکلسن به سرادواردگری (واصله در ۲۷ آوریل)
از سن پترزبورغ ۲۴ آوریل ۱۹۰۹

اقا - خبر تزیاید اختلاف و اهمیت موقع که از تبریز بمسیو
ایسولسکی رسید دولت روس رأی قطعی خود را براین قرار
دادند که بدون فوت وقت امر بکنند که قشونیکه درجناح حاضر
نگاهداشته شده بود فوراً جلو بروند . واضح بود که اگر پیشتر
تأخیر میرفت مخاطرات مهمه روی مینمود گرچه دولت روس
درتوسل به اقدامات عملی بی میل بودند ولی وضع امور هیچ
چاره برای آنها باقی نگذارد مگر اینکه برای حصول تأمین
هیئت اروپائیان در تبریز اقدامات بنمایند . این اردو مرکب
است از سه باطالیان سر باز و چهار اسکادران قزاق و دو باطری

توپخانه و یک دسته مهندس عده افراد فوج بمیزان هنگام صلح است . عقیده قونسول روس مقیم تبریز بر این بود که یک دسته دو بیست نفری قزاق برای حراست حمل اذوقه کافی خواهد بود ولی مأمورین دولت روس را اعتقاد بر این بود و منبهم در صحت آن مبادرتاً تصدیق داریم که این اردو باید بجد کفایت قوی باشند که در صورت هر مقاومتی بتوانند غلبه حاصل نمایند . بعلاوه لازم خواهد بود که در فاصله های معینه قراول گذارده بشود که جاده را مفتوح نگاه بدارند و بطوریکه عده آنها بیش از اندازه ~~حکمه~~ حتماً لازم خواهد بود نباشد . سیواسولسکی بمن اطلاع داد که این اردو به اندازه ممکنه اذوقه همراه خود خواهند برد چون البته برای آنها غیر مقدور است ان مقدار اذوقه که رفع احتیاج تمام اهالی تبریز را بکناید تهیه نموده و همراه ببرند . مع هذا همینکه یک دفعه جاده مفتوح گردد بدستعمل است مقدارهای اذوقه متعاقب آن در جریان باشد . احکامیکه به صاحب منصب فرمانده اردو داده شده از این قرارند که از مداخله در اختلافات بین طرفین مخاصمینش دو تبریز احترام از

بنماید و هیچ وجه وظایف اداره حکومتی را بعهده نگیرد . اولاً
باید محافظت لازمه از قونسولگریها و ادارات خارجه و تمام
اتباع خارجه مقیمین در آن شهر بنماید . وقتیکه اوضاع بحالت
عادی عودت کرد و دیگر خوف مخاطره برای اتباع خارجه
باقی نماند قشون عودت داده خواهد شد

یک لایحه رسمی مبنی بدلایل تجهیز قشون در اینجا توزیع شده
و متحد المال تلگرافی بهمان مفاد هم بدولت مخابره شده
« امضا » نیکلسن

(نمره ۲۵۳)

تلگراف سر نیکلسن بسرا داد و ارد کری « واصله در ۲۷ آوریل »
از سن پترزبورغ ۲۷ آوریل ۱۹۰۹
تبریز - رجوع بتلگرافات سر جارج بارکلی بجناب عالی و
تلگراف جناب عالی به او همه مورخین ۲۶ شهر جاری
وزیر امور خارجه دولت روس بمن اطلاع میدهد که قشون
روس در لیرون تبریز ارد و خواهند زد و داخل شهر نخواهند شد
برای قراولی بانکها و سایر ادارات و برای هر قونسولگری که

بخواهند قر اول داشته باشند بعضی دستجات کوچک بشهر فرستاده خواهند شد . عقیده مسیو ایسواسکی بر این است که مشکل لازم باشد که مراسله مشترکی بینی به اطلاع از این بابت بدولت ایران نوشته بشود ولی مانعی نمی بیند که هر دو قونسولها بهر کس و بهر نحو که صلاح بدانند اطلاع بدهند

(نمره ۲۵۴)

تلگراف سر جارج بارکلی به سراد و اردگری (واصله در ۲۷ آوریل)
از طهران ۲۷ او یل ۱۹۰۹

تلگراف ذیل از جنرال فرنسول الکایس مقیم مشهد رسیده :
« دسته قشور روس د پروز وارد شدند و رئیس قشون ایرانی با احترامات نظامی آنها را پذیرفت . دسته مزبور مرکب است از ۶ دسته ترکمان در تحت چهار نفر صاحب منصب و سی نفر توپچی و دو دستگاه توپ مسلسل و هفتاد و پنج نفر قزاق »

(نمره ۲۵۵)

تلگراف سر جارج بارکلی به سراد و اردگری (واصله در ۲۷ آوریل)
از طهران ۲۷ آوریل ۱۹۰۹

— تبریز —

رجوع بتلکراف دیروز من جنرال قوآنسول انگلیس از تبریز بمن
اطلاع میدهد که دیروز ۸ طن (مطابق ۲۶ خروارو ۶ من) ارد از
باستنج فرستاده شد

شاه به انجمن ایالتی اصرار نمود که عین الدوا را بپذیرند که نقشه
اشغال دائمی روس که بطور حتم منظور است مرتفع بگردد . دو
جنرال قوآنسول شنیده اند که توضیحات خودشان در باب مقصود
و موافقی بودن اقدام روس اثرات نیک بخشیده

شاه عموم عمومی اعطا نموده و وعده مهمی برای مشروطه که مطابق
شریعت اسلام باشد داده دسته مایون پیش آمدن قشون روس را
و ایل جاب امتیازات از ان اعلیحضرت قرار داده اند

من و همکار روسیم استماع نموده ایم که شاه قصد دارد یک پروژه
بکی ناقصی بجای قانون انتخاباتی که تقاضا شده طبع و نشر بنمایند .
علیهذا ما به ان اعلیحضرت تصریح نموده ایم که یک همچو اقدامی
با اجرای برکرام صلاح اندیشی ما توافق ندارد و بهبودی در اوضاع
حاصل نخواهد نمود و مجدداً با اعلیحضرت معظم تاکید نموده ایم که

فورا قبول داشتن صلاح اندیشی ما را اظهار بدارند

(نمره ۲۵۶)

تلگراف سر جارج بارکلی به سرادوار دگری (واصله در ۲۷ آوریل)

از طهران ۲۷ آوریل ۱۹۰۹

تبریز - تلگراف ذیل مورخه امروز از جنرال قونسول

انکلیس رسیده :-

دفتر اعانه برای نجات فقرا در اینجا مفتوح شده

ظاهراً صمد خان سکنه قراء حوالی را تشویق مینماید که اذوقه

برسانند و خودش هم امروز صبح يك مقدارى غله فرستاده است»

(نمره ۲۵۷)

تلگراف سر جارج بارکلی به سرادوار دگری (واصله در ۲۸ آوریل)

از طهران ۲۸ آوریل ۱۹۰۹

همکار روسی من مراسله تقسیم نموده و تجهیز قشون روس را اعلام

داشته . او مراسله مزبور را بمن ارائه داده و مبنی بر این است که

اگر لازم نشود قشون روس داخل تبریز نخواهند شد و مقصود از

اقدام دولت روس و وقتى بودن انرا توضیح نموده

راجع به ریانات پیشنهادیه در تلگراف ۲۶ آوریل بنده بجنرال
قونسول انگلیس اجازه داده ام که در موضوع مطلوبه باتفاق همکار
روسی خودش عمل بنماید

(نمره ۲۵۸)

تلگراف سر جارج بارکلی به سر ادوارد کری (واصله در ۲۹ آوریل)
از طهران ۲۹ آوریل ۱۹۰۹

اصفهان - تلگراف ذیل از جنرال قونسول انگلیس مقیم
اصفهان رسیده : -

صمصام السلطنه شروع بمرکت دادن دستجات کوچک قشون
بخارج شهر نموده . دیروز ایلیخانی بمن اطلاع داد که باید منتظر
وقوع جنگ در حوالی اصفهان بود .

قشون شاه الحال از کاشان بعزم اصفهان حرکت کرده اند . بنا بر این
برای هر خطر جانی که در صورت وقوع مجادله به اتباع انگلیس وارد
بیاید من شاه را مسئول قرار داده ام

(نمره ۲۵۹)

تلگراف سر جارج بارکلی به سر ادوارد کری (واصله در ۲۹ آوریل)

از طهران ۲۹ آوریل ۱۹۰۹

شاه و مشروطه

ما کسب اطلاع نموده ایم که شاه در نظر دارند نایب السلطنه عمومی خودشان را که یکی از مرتجعین خیلی مشهور است بریاست وزراء منصوب نمایند . هر گاینه که نایب السلطنه جز وان باشد با تقاضای مندرجه در پر کرام ما مناسبت نخواهد داشت

ما موقع را مفتنم شمردیم که به شاه اطلاع بدهیم که اگر تا دوامه جوانی از طرف ان اعلیحضرت در باب صلاح اندیشی پیشنهادیه دواتین نرسد نمایندگان دولتین دو خواست یکنوبت شرفیانی دیگر را خواهند نمود که از ان اعلیحضرت جواب بکیرند

(غره ۲۶۰)

تاکراف سر نیکلسن به سر ادوارد کری { واسله در ۳۰ آوریل }

از سن پترزبورغ ۳۰ آوریل ۱۹۰۹

قشون روس برای تبریز

مسیو چاریکوف بمن اطلاع میدهد که پیش قراول قشون روس فعلاً در حوانی شهر هستند و از طرف ستار خان نسبت به انها علائم

مستحسنی بروز نموده و در عرض راه هم پذیرائی خوبی از آنها شده

(نمره ۲۶۱)

تلکراف سرجارج بارکلی بسرا دوارد کری « واصله در ۳۰ آوریل »

از طهران ۳۰ آوریل ۱۹۰۹

تبریز -- رجوع بتلکراف ۲۷ شهر حال من تلکراف ذیل مورخه

۲۷ شهر جاری از جنرال قونسول انگلیس رسیده : --

« انجمن ایالتی دیروز از شاه استدعا نمودند که همان مشروطه

سابق را اعاده نمایند و به آن اعلیحضرت اطلاع دادند که ترتیبات

پیشنهادیه در باب مطابقت با شریعت اسلام پذیرفته نشدنی است

مذاکرات صالح امروز هم در تلکرافخانه امتداد دارد

بسیاری از اتباع خارجه هنوز در تشویشند و وضع شهر بطریق

غیر مرضی باقی است .

اذوقه هنوز خیلی کسر است ولی بتدریج وارد میشود »

(نمره ۲۶۲)

تلکراف سرجارج بارکلی بسرا دوارد کری « واصله در ۳۰ آوریل »

از طهران ۳۰ آوریل ۱۹۰۹

تبریز - تلگراف ذیل مورخه دیروز از جنرال قونسول انگلیس

رسیده - -

« ستارخان امروز صبح برای اظهار تشکرات فائمه از دولت

انگلیس به اینجا آمد . مشارالیه از بابت ائیه اطمینان دارد

اذوقه مرتباً وارد میشود و فردا دکانهای خبازی مجدداً مفتوح

خواهند شد

بر روی هم ظاهراً اوضاع رو به تصفیه است اگر چه جوانی از

بابت مشروطه هنوز به نجمن داده نشده »

(شماره ۲۶۳)

تلگراف سر جارج بارکلی سردار دوا در گری « واصله در ۳۰ آوریل »

از طهران ۳۰ آوریل ۱۹۰۹

تبریز - تلگراف ذیل از جنرال قونسول انگلیس رسیده - -

« قشون شاه پرستان در کار متفرق شدند

فردا ترتیب حرکت پست بطریق معمول تجدید خواهد شد

دیروز غروب ۱۸۰ نفر سر از روسی به پل اجی رسیدند و امروز

صبح بدون هیچ تصادفی وارد شهر شدند »

تلفراف سرچارج بارکلی اسرارد و ارد گری « واصله در ۱ ۴۰۹ »
از طهران ۱ ۴۰۹

● شاه وزیر امور خارجه را منفصل نموده ●

وزیر مزبور با اظهارات سفارتین موافقت کرده و مقاومت و
ثبات کاملی در مقابل نفوذ منجمه که بر علیه ما بودند مشهود داشته
انفصال او و تعیین نایب السلطنه و سایر علائم ظاهر میدارد که
شاه به لجاجت خود باقی است و این نوع استهزا نمودن سفارتین ما
را مجبور نموده که تصمیم در احتر از نمودن از جزئیات را تا وقتیکه
شاه قبول پیر کر ام را رسماً اظهار ندارد متر و ک بداریم

اگر چه ما بین دولتین موافقت شده بود که برای ترکیب کابینه
فقط بطریق خصوصی از نه طریق بشود ولی ما وظیفه خود دانستیم
که بسختی پرتست بنمائیم و دیشب ترجمانهای سفارتین بشاه اطلاع
دادند که اگر ان اعلیحضرت سریمائاً نایب السلطنه را منفصل و
سعد لدوله را مجدداً منصوب نماید نمایندگان بدولتین متبوعتین
خود اطلاع خواهند داد که اعلیحضرت معظم صلاح اندیشی آنها

را رد نموده اند . شاه اظهار داشته بودند که پروگرام را قبول دارند ولی در باب انفصال سعد الدوله جد کامل دارند عقیده نمانده کان دولتین بر این است که دخول سعد الدوله و ناصر الملك در کابینه را باید وسیله امتحان صمیمیت و موافقت شاه قرار داد و اگر آن اعلیحضرت در قبول سریع آنها موافقت نمایند باید اعلیحضرت معظم اظهار بشود که دولتین همچو ملاحظه میکنند که صلاح اندیشی دولتین رد شده . لزوم وجود ناصر الملك برای هر کابینه تجدید خواهی از حتمیات است

ما خیلی پی میل بودیم که از روش ارائه طریق خصوصی که مقرر شده بود تخطی بچوئیم ولی بواسطه استقامت چدمیه در این نکته آزر شاه تمکین بنماید ما وسیله و امید بهتری برای اجرای پروگرام خودمان خواهیم داشت . انجسام جزئی از پروگرام حتماً مضر است

« نمره ۲۶۵ »

تلکراف سرچارچ بارکلی بدو وارد کری (واسطه در ۴۰۳)

از طهران ۳ مه ۱۹۰۹

(اصفهان)

در جواب مراسله که من بدوات ایران نوشته و برای هرخطر
چانی که بواسطه وقوع مجادله در اصفهان با اتباع انگلیس وارد
بیاید شاه را مسئول قرار داده بودم شاه فرستاده و بمن
اطلاع دادند که قشون ان اعلیحضرت بکاشان عودت نموده

« نمره ۲۶۶ »

تلگراف سر جارج بارکلی بسراودادگری (واصله در ۳ مه)

از طهران ۳ مه ۱۹۰۹

صمصام السلطنه و سردار احمد تاگراف مشترکی بتمام سفارت
های خارجه مخابره کرده و اظهار لشکر برای اقداماتی که در
نجات تبریز شده نموده و ضمناً خواهش کرده اند که حالا دیگر
دول در امورات داخلی آنها مداخله نمایند . بعد از اظهار
اقتیاد بشاه آنها اشعار داشته اند که آنها و تمام ملیون دیگر در
صدد حرکت بطرف پابخت هستند که ان اعلیحضرت را به
ایقنای تعهداتی که بملت خود نموده مجبور بدارند

« نمره ۲۶۷ »

تلگراف سرچارج بارکلی بسرادواردگری (واصله در ۳۰ ۴۰)
از طهران ۳ مه ۱۹۰۹

تبریز - شرح ذیل قسمت مختصری از تلگراف مورخه ۲ مه
جنرال فون-سول انکایس است :-

« ۲۶۹ نفر از قشون روس در شهر اند و فره‌انده قشون بین
اطلاع داده که او قریب چهار هزار نفر در تحت فرمان خود
دارد »

« نمره ۲۶۸ »

تلگراف سرادواردگری بسرجارج بارکلی

از وزارت خارجه ۳ مه ۱۹۰۹

بعض اینک که بشماره دافر روس نمایمات برسد که در باب
ترکیب کابینه ایران اظهارات مشترکه بشما اید شما ممکن است
بر طبق پیشنهاد مسطورده در تلگراف غره شهر حال خودتان
که متضمن نظریات دولت روس و خرید مانت عمل بشمائید

« نمره ۲۶۹ »

مکتوب سراد وارد گری بسرجارج بارکلی

از وزارت خارجه ۳ مه ۱۹۰۹

— وزیر مختار ایران امروز با این اداره آمده و تلگرافی را که
 شاه مختاره نموده بود برای سر هاردنیک قرائت نمود و مبنی
 بر این بود که سعد الدوله عریضه بوزیر مختارهای انگلیس و
 روس نوشته که بمقام وزارت امور خارجه که تازه از آن منفصل
 شده برقرار بگردد ولی من امیدوارم که وزیر مختار هادر باب
 معاودت او باین مقام اصرار نخواهند نمود . شاه اشعار داشته
 بودند بکه هر کس دیگر را که وزیر امور خارجه انگلیس
 تصویب نمایند من حاضرم بوزارت امور خارجه منصوب بدارم
 سر هاردنیک به وزیر مختار مزبور اظهار داشت که در
 موضوع فوق خبری از طهران بدولت انگلیس رسیده ولی وزیر
 امور خارجه انگلیس از تعیین نایب السلطنه به صدر اعظمی خیلی
 ناراضی است و اگر شاه بخواهند وضع حاضره را فوراً خاتمه
 بدهند جلو گیری از اقدامات دیگر نماینده کان دولتین در
 طهران نمایند باید تا جلاً صدر اعظم و وزیر امور خارجه تعیین

بنمایند که هر دو وزیر مختار مقیمین طهران تصویب بکنند .
 سر هاردنیک نیز اظهار نمود که دوات انگلیس باید اصرار
 بنماید که کابینه جدید بر کب از اشخاص کافی باشد و بعد از
 آنچه واقع شده هر کابینه را که سعد الدوله و ناصر الملک جزو
 آن نباشد نمیتوانند کابینه موثق و معتمد محسوب بدارند
 وزیر مختار مزبور گفت که نقاد شرح فوق را در جواب
 تلگراف شاه مخبره خواهم نمود

(امضاء) ای گری

« نمره ۲۷۰ »

تلگراف سر جارج بارکلی بسرا دو ارد گری (واصله در ۴ مه)

از طهران ۴ مه ۱۹۰۹

کمیل وزارت امور خارجه بن و همکار روسیم رسماً اطلاع
 داده که شاه صلاح اندیشی را که ما در ۲۲ آوریل به آن اعلیحضرت
 تقدیم داشتیم قبول نموده اند

شاه میل دارند که جاسه از آمده گن دولتمین و نماینده

های آن اعلیحضرت منعقد بگردد که در باب جزئیات تشریح بعضی

نکات آن که اعلیحضرت معظم ایلمند توضیحات داده بشود

« نمره ۲۷۱ »

تلکراف سرچارج بارکلی بسرادواردگری (واصله در ۵ مه)

از طهران ۵ مه ۱۹۰۹

شاه دستخطی صادر نموده و اعاده حکومت شوروی

را وعده داده . قانون انتخابات بزودی توزیع خواهد شد

و موعد انتخابات ۱۹ ژوئیه تعیین شده

مشروطه را در تحت موازین شریعت اسلام و مطابق

احتیاجات مملکت شرح داده اند

« نمره ۲۷۲ »

تلکراف سرچارج بارکلی بسرادواردگری (واصله در ۵ مه)

از طهران ۵ مه ۱۹۰۹

دویست نفر انقلابیون از رشت با قلیل خو نریزی

قزوین را تصرف نمودند . فعلا شهر آرام است

« نمره ۲۷۳ »

تلکراف سرچارج بارکلی بسرادواردگری (واصله در ۵ مه)

از طهران ۵ مه ۱۹۰۹

من و همکار روسیم در باب رسماً قبول نمودن شاه صلاح
اندیشی تقدیمی ما را شروع به عملیات نموده ایم . الحال
ما به تکفیل وزارت امور خارجه اصرار داریم که در انعقاد
اجلاس منظوره که در آن ما در باب ترکیب کابینه و سایر
جزئیات نکاتی که آن اعلیٰ حضرت استعمال نموده باشند توضیحات
باید بدهم تا تعجیل بنمایند

« نمره ۲۷۴ »

تلگراف سر جرج بارکلی بسرا داد و ادواری (واصله در ۶ مه)

از طهران ۶ مه ۱۹۰۹

حرکت انقلابیون از رشت

همکار روسی من به قونسول رشت خودش تعلیمات داده که
برای انتفاع اصلاح سریع بین شاه و ماتش به سپهدار اصرار
بنماید که جاو ابدن در راه رشت بخیران را و قوف بدارند
شاه امر نموده اند که صد نفر قزاق بمقابله انقلابیون که
بنا به انتقادات حلا از قزوین حرکت کرده اند اعزام بشود

تلگراف سرچارج بارکلی بسراودارد کری (واصله در ۷ مه)

از طهران ۷ مه ۱۹۰۹

در طی اجلاسی که شاه پیشنهاد نموده و امروز عصر تشکیل
مییابد ما سعی خواهیم نمود که علیحضرت معظم را متقاعد
بنمائیم که بوسیله شتهار نامه اعلام بدارند که آن مواد پیر کرامرا
که مشروط به قدام سربمه فوراً بموقع اجرا خواهد گذاشت
و در سرعت اجرای سایر مواد هم حتی الامکان جدوجهد
خواهند نمود

بهر صورت من یقین کامل ندارم که مایون با این اقتناع
بشوند. صومصام السلطنه که استعدادش قریب ۴۰۰ نفر مسلح
و مکمل است در جواب دستخط پنجم مه شاه اظهار داشته که او
فقط مشروطه سابق را قبول خواهد نمود. او مجدداً تصمیم
خود در حرکت بطرف طهران را اعلان نموده است. میکوبند
خیال مایون درشت این است که شاه را از سلطنت خلع بنمایند

تلکراف سر جارج بارکلن به سر ادوارد کری (واصله در ٨ مه)

از طهران ٧ مه ١٩٠٩

امروز عصر اجلاس مذکوره در تلکراف امروز بنده تشکیل یافت . ما در جزئیات موادی که خواسته بودند توضیحات دادیم و اصرار نمودیم که ناصر الملک و سعدالدوله باید جزو کابینه بشوند . ضمناً صیرت اسامی اشخاصی را که برای کابینه و مجلس مشاوره متاسیند تبلیغ نمودیم

انفصال نایب لساطنه و امیر جنک و صدر اعظم و خصوصاً نماینده های منسی که برای اجلاس امروز انتخاب شده بودند متضمن اصلاحات معنایی در وضعیت و روش شاه است اگر چه البته هنوز من نمیتوانم قطعاً اظهار بدارم که تا حال بیانات ما چه تأثیری بشاه نموده

دستخط شاه در مطبوعی در اهالی تبریز نموده و ملیون انجا به مصمم الساطنه تلکراف نموده اند که حرکت تهاجمی خود را

مراقبند

بواسطه پیش آمدن انقلابیون از رشت رعب بسیاری در دربار
 حادث شده . افواه متفرقه شیوع دارد که صدها از انقلابیون
 مزبور از قزوین حرکت کرده اند . از نواب سفارت روس
 که به اینجا فرستاده شده بود راپورت میدهد که متصل مدد بانها
 میرسد ولی تا حال فقط معدودی از قزوین تجاوز نموده اند

(نمره ۲۷۷)

تلگراف سر جارج بارکلی به سردار دگری (واصله در ۸ مه)
 از طهران ۸ مه ۱۹۰۹

همکار روسیم بن اطلاع میدهد که صاحب منصب روسی فرمانده
 قزاقیله در راه قزوین است امروز مراجعت مینماید
 من نمیتوانم اظهار عقیده قطعی در باب قوت و تشکیلات قشون
 رشت که در حوالی قزوینند بنمایم . اطلاعات روسها مبنی
 بر اینند که پیش قراول این قشون در گرفته است که منزل اول
 از قزوین بطهران است و عنصر مسلطه این قشون يك دسته قفقازی
 است که عده آنها دویست نفر است

(نمره ۲۷۸)

مکتوب سرادواردگری به سر جارج بارکلی

از وزارت خارجه ۸ مه ۱۹۰۹

آقا - امروز وزیر مختار ایران به این اداره آمده و تلگرافی را که شاه مخبره نموده بود برای سر هاردینگ قرائت کرد و مبنی بر این بود که دیروز شما باتفاق شارژدافر روس در تعیین سعدالدوله بوزارت امور خارجه اصرار نموده اید ، اعلیحضرت معظم قبل از این به ناصرالمملک تلگراف نموده اند که مراجعت نموده و مقام صدارت و وزارت مالیه را قبول نمایند ولی خواهش دارند که ما در تعیین سعدالدوله بوزارت امور خارجه اصرار ننماییم سر هاردینگ اظهار داشت که وزیر امور خارجه انگلیس عضویت این دو نفر را در کابینه جزو لایتنجا محسوب میدارد و وزیر مختار مزبور صلاح اندیشی نمود که بشاه اطلاع بدهد که عقیده متقن وزیر امور خارجه بر این است که فقط سرعت قبول پرگرام ما ممکن است حرکت مستقیم ملیون بطرف طهران را که متضمن خطر معنابهی برای شخص شاه است منحرف بدارد

(امضا) ای گری

تلکراف سرجاوج باوکللی به سرادوارد کری « واصله در ۹ مه »
از طهران ۹ مه ۱۹۰۹

وزیر امور خارجه منفصل الان مجدداً بمقام خود منصرف
گردیده و به او امر شده است که تشکیل کابینه بنماید . مسوده
اهلانی را که او امیدوار است شاه را متقاعد بکند که فردا صادر
بنمایند برای من قرائت نمود . اقداماتی که در ان اعلام گردیده
با تقاضاهای تدویر گرام ما کاملاً موافقت دارد

« نمره ۲۸۰ »

مکتوب سرجاوج باوکللی به سرادوارد کری « واصله در ۱۰ مه »
از طهران ۱۶ آوریل ۱۹۰۹

قا - با کمال افتخار ذیلاً موضوع اجتهان را شرح میدهم
صمصام السلطنه همه روزه منتظر ورود سردار احمد است
که از قرار راپورت قریب دوهزار سوار بختیاری همراه دارد و از
قرار مذکور تصمیم عزم شده که در ۲۱ آوریل بطرف طهران
حرکت بنمایند . از قرار مذکور حالاً رؤسا با هم متحد شده اند و

ظاهر آهیچ احتمالی نمی‌رود که قشون شاه در کاشان در مقابل آنها مقاومت بنماید عده قشون مزبور تقریباً هزار و پانصد نفر است من جمله سیصد نفر بختیاری که محتمل است در اولین فرصتی که بدست یاورند به هم قبیله‌های خود ملحق بشوند . معدودی قشون کمکی هم که در قم هستند بین المحدث و رین اند و چند روز قبل يك عده از آنها در تلکرافخانه هند و اروپا متحصن شده و برای رسیدن حقوق خودشان تعرض نموده و اظهار می‌داشتند که حقوق دو ساله آنها پرداخته شده . نظر به این مقتضیات اندر آن میتوان انتظار داشت که اگر حرکت بختیاریها صورت صحیحی حاصل بنماید این قشونیکه جاده بطرف طهران را احاطه دارند در مقابل آنها مقاومت مؤثری بروز بدهند

ضمناً استقرار نظم کامل در اصفهان ظاهر است لیکن هر چه می‌نماید که صمصام السلطنه از روش ملاحا که اقا نجفی رئیس آنها است و از عدم موفقیت در تحصیل پول بواسیل مساعدت داوطلبانه برای پرداخت حقوق استعداد خود نسبتاً متاذی شده باشد بتازگی صدر اعظم مجاهدتی نمود که بتوسط سهام السلطنه امورات بین شاه

و بختیاریها را صورت اصلاحی بدهد و برای انجام این مقصود
 پیشنهادی طرح شده بود که حکومت اصفهان به مصمصام السلطنه
 اعطا بشود ولی معزی الیه با حالت خشم و تغیر از اصفا نمودن
 يك هم چه كوشش مستعجی برای صلاح امتناع نمود
 مسترگر هم جنرال فونسول تا حال در متقاعد نمودن مصمصام .
 السلطنه برای حفظ خط تلگراف کمپانی هند و اروپا که سر کرده
 مزبور شکایت داشت که بر علیه او بکار برد میشود موقوف شده
 معلوم میشود و عده که مسترگر هم بموجب تعلیمات من به او
 داده است که بعد از اول اوریل عایدات مخبرات داخلی به او
 پرداخته خواهد شد او را نرم کرده است برای ایفای به این
 تعهد در اوایل اوریل يك مبلغ قلیلی « ۱۲۳۱ قران » از بابت
 عایدات مخبرات داخلی در عرض ماه سابق به مصمصام السلطنه
 پرداخته شد و مسیم های کمپانی مزبور فعلاً بدون خرابی کار میکنند
 راه اصفهان بشیراز به وضع نا امنی رقت انگیزی است . قریب
 چهار هفته قبل وکیل کمپانی زیکار را طایفه لشی در یزد خواست
 که چهار منزلی طرف شمال شیراز است لخت نمودند . اشیاء

یکی از اعضای انجمن مسیحیون و پست بین ده بید و میوند هم
 بسرقت شده و دو نفر از غلامان اداره تلگرافی هند و اروپا
 در همان محل طوایف عرب جلو بسته و آنها را گتک زده و اخت
 نموده اند در هشتم اوریل صمصام السلطنه بجزرال قونسول انگلیس
 مقیم اصفهان اطلاع داد که عشایر در خط جنکند و چند روزی
 اتباع انگلیس در جاده های واقعه در خاک اصفهان مسافرت نمایند
 صمصام السلطنه نیز اطلاع داده بود که به اتباع خود امر نموده
 است که در مقابل تهاجم محتمله غارتگران حزم و احتیاط امری ندارند
 مستر کرهم بنا به این اطلاع برای مسافرت نمودن در حوالی
 اصفهان تا اعلان ثانوی بشود به اتباع انگلیس اخطار کرده است
 من به کمیل قونسول کری انگلیس در شیراز دستور داده ام که همین
 نوع اعلانی صادر بنماید و نیز اخطاریه دیگری هم بین اتباع
 انگلیس در طهران توزیع نمودم « اعضا » جارج بارکلی

« نمره ۲۸۱ »

مکتوب سر جارج بارکلی سردار دکریم « واسله در ۱۰ مه »

از طهران ۱۹ اوریل ۱۹۰۹

اقا - در عرض چهار هفته ماضی فقط تجادلات جزئی در
 تبریز واقع شده . در ۲۴ شهر ماضی محصورین حمله به قشون
 محاصره کننده شاه پیرمت بردند و ملیون در تصرف یك سنكر
 موفق شدند ولی پیشرفت دیگری برای آنها میسر نشد
 چون اکثر قشون آنها در سنكر های خرد ماندند از قرار مذکور
 تلفات آنها سی و چهار نفر مقتول و مجروح بوده . در پنجم شهر
 جاری بمباردمن بی ثمره بشهر شد و در ۱۴ شهر حال هم چند
 فقره شلیك قرب شده و پاره مجادلات مختصره هم در همان روز
 بوقوع پیوسته ولی جنگ قطعی اعمال نشده

در همین اوقات افوقه در تبریز شروع به کم شدن نموده و قحطی
 در کار خود نمائی بود مخصوصاً در بین اشخاص خارج از جنگ .
 نظر به عسرت . مذبحه فقط بایستی منتظر بود که یل افتتاح باب
 مذاکرات صاحب بین بعضی طبقات مردم بروز نماید و شاه بوسیله
 قاعده قدیمی تولید اختلاف بین محصورین مساعی خود را در
 تسلیم شهر بکار ببرد . بعضی نماینده ها به اردوی شاه پرستان
 دریا منج اعزام گردید که از قرار مفهوم نماینده رسمی دسته ملیون

نبودند ولی با رضایت آنها رفته بودند . تلکرافات اخیره من
خاطر اولیای دولت اعلیحضرتی را از مفاد این مذاکرات صلح
و وضع کلی تبریز مستحضر داشته است

پیشنهادات انجمن ایالتی که از جنرال قونسولهای انگلیس
و روس خواهش شده بود توسط سفارتهای متبوعه خودشان
برای قبول آنها بشاه اصرار بنمایند و مبنی با اجازه دخول اذوقه
بشهر و انتخاب نمایند برای مذاکره با شاه و سایر شهرها در
باب قرارداد کلی بود در موقعی که مهاجمه حوادث مرکز
مليون چندین ماه استقامت نموده بر علیه شاه را مشرف به تسلیم
شده بود قسمی بود که ندرتاً انتظار مسموع افتادن در محضر
ان اعلیحضرت میرفت . دو روز قبل شارژدافر عثمانی در باب
وضع مایوسانه اتباع خود در ان شهر . محصور اشبارد کرده و
مراسله بوزیر امور خارجه نوشته بود . مستر واتیسلا در طی
تلکراف دیروز خودش در باب شرایط پیشنهاد به انجمن ایالتی
راجع بتمتار که جنک اطلاع داده بود که مقدار غله موجوده
برای صرف عامه کمتر از آن میزانی است که سابقاً بسمع او

رسیده و اظهار داشته بود که احتمال بروز بلواثباتکه ممکن است
متضمن خطر جانی برای اتباع خارجه باشد می‌رود . امروز
مسترداتیلا بن اطلاع داده که امکان مهاجمه با اتباع خارجه جلب
حقیقت نموده

نظر پابن خبر بسیار مهم امروز بن با شارژدافر روس
که متصل در باب اوضاع با او در مذاکره بوده ام مشورت
نموده و رأی قطعی ما بر این قرار گرفت که تقاضای شرفیابی
متفق برای فردا بحضور شاه بنمائیم و در خصوص لزوم فوری
محافظت جانی اتباع خارجه مقیم تبریز که ظاهراً در خطر
قریب الوقوعی هستند بان اعلیحضرت اصرار بنمائیم

الان اطلاع حاصل نمودم که شاه فردا ما را بار خواهند
داد و نتیجه این شرفیابی را در تحت مرا سله علیحده مفتخرآ
بسمع عالی خواهم رسانید (امضا) ج - بازکلی

(نمره ۲۸۲)

مکتوب سراجارج بازکلی بسراادواردگری (واصله در ۱۰ مه)

از طهران ۲۰ آوریل ۱۹۰۹

اقا - لازم نمیدانم در باب شرح مذاکرات عدیده ~~مسئله~~ در خصوص تغییرات بحرانی که تازگی در اوضاع تبریز واقع شده با همکار روسیم نموده ام خاطر محترم را تصدیق دهم چون تلکرافات بنده و مستر راتیسلا جنرال قونسول خاطر محترم را کاملاً از مجاری امور آگاه داشته

چنانچه در تلکراف امروز خردم راپورت داده ام دیشب آخر شب رأی قطعی ما علاوه گرفت که نظر فوریت مسئله درخواست شرفیابی متفق روز بعد را از شاه بنمائیم بجهت اینکه در باب ازوم متار که جنک و اجازه دخول اشوقه برای جلو گیری از مهاجمه تهدید بقونسول کریم ای ما و الباع خارجه مقیم تبریز ناهلیحضرت معظم اصرار بنمائیم

امروز صبح بین ساعت ۱۱ و ۱۲ تشریف حاصل شد *

پس از بجا آوردن مراسم ادب و استفسار از صحبت اعلیحضرت شاه بلافاصله من شروع بقرائت بیان نامه که سوادنی را با کمال افتخار تلقاً تقدیم میدادم نمودم و ترجمه آنرا مستر جرجیل و مسیو پارانزسکی که حاضر بودند بعرض شاه پرسیایدند

اعلیحضرت معظم فرمودند که پس از انعقاد نظر در این موضوع بتوسط وزیر امور خارجه جواب آنرا خواهند داد ولی میل دارند اظهار بدارند که چهار روز قبل بقشون خود ~~صحنه~~ در مقابل تبریز هستند امر فرموده اند که جنک را بکلی متروک بدارند و منتظر مذاکرات صامح که در پیش بود بشوند لیکن متدین دیشب جنک را شروع نموده و هنوز هم تاثره حرب مشعل است من از جانب همکار روسیم و خودم باعالیحضرت شاه اطلاع دادم که حق و باطل مجادله در تبریز ما مدخلیت ندارد .

شاه بجدی فوری است که بحال بحث باقی نمیگذارد . ما با اوضاعی رو برو هستیم که متضمن مخاطرات و خیمه برای قونسولهای ما و اتباع خارجه مقیمین اتجااست . من بان عالیحضرت تأکید بلیغ نمودم که امر بنفرمایند متارکه جنک را اعلام داشته و بکنار روند اذوقه داخل شهر بشود که باین واسطه خطراتیکه تهدید میکنند رفع بشود

همچو مینمود که شاه در وجود داشتن اذوقه در حوالی مشکوکند و مکرر فرمودند که متدین به قشون من حمله

میمایند و استفسار نمودند که آیا سرکر دکان من باید در مقابل این حملات دست بسته بایستند

من اظهار نمودم اگر اعلیحضرت شاه بیان فرمایند که در يك مدت معینی متار که جنک را رعایت نموده و در عوض آن مدت بگذرانند اذوقه وارد شهر بشود من و همکاران و سیم بقونسول های خودمان تعلیمات خواهیم داد که برای جلوگیری از حملات ملیون نفوذ کامل خود را اعمال بدارند

شاه فرمودند که از تبریز نمایندگانی را به باسمنج اعزام گردیده که در شرایط صالح با من مذاکره نمایند اهالی تبریز برای تسلیم شدن حاضرند ولی با وجود همه اینها مثل اینکه متعربین تحت السلاح از اهالی ارام سکه با آنها من هیچ مناصمۀ ندارم مجزا باشند حماۀ جازمی بمشورن من نبرده اند . با این تفصیل آیا باید من اجازه دخول اذوقه بشهر را بدهم ؟

من مجدداً برای در معرض مخاطره و خیمه بودن قونسول های ما و اتباع خارجه که يك مسئله ایست که اقدام فوری لازم دارد با اعلیحضرت معظم اصرار نمودم . اسکر چنانچه يك

اسیب قطعی بایستی رفع بشود هر يك دقیقه حاوی اهمیت است
 مسیو سابلین هم در این تنای ارزومندانه با من هم آواز شد
 اعلیحضرت شاه جواب دادند نه ماه است من جدوجهد
 نموده ام که بتتردین تبریز استیلا حاصل نمایم و برای انجام این
 مقصود من شهر را محاصره نموده و دخول اذوقه را قطع
 نموده ام . حالا آنها در تضییق و فشار کامل گرفتار شده اند :
 آیا باید در همچو موقعی من بگذارم اذوقه داخل شهر بشود و
 تمام زحماتی که قشون من کشیده اند بیهود برود و
 من در جواب عرض کردم که این استدعا را فقط از ان
 اعلیحضرت مینمائیم که وعده ، تار که جنک و اجازه دخول يك
 محدودی اذوقه بشهر را بدهند برای اینکه بهر صورت باعث
 رفع خطر قریب الوقوع قونسواهای ما و اتباع خارجه خواهد شد
 اعلیحضرت شاه جواب دادند که نمیدانم چرا قونسول
 ها و اتباع خارجه از شهر خارج نمیشوند و در مقال این بیان
 مسیو سابلین و من جواب دادیم که نظر بمقتضیات يك همچو
 روشی بکلی خارج ز موضوع است . هم کار روسی من نیز

اظهار داشت :-

« قونسولهای ما نمیتوانند از اتباع خارجه در تبریز
 مفارقت بجویند - منافع مشرف بخطر خیلی زیادند و اتباع
 کثیره روس که در شهرند نمیتوانند خارج بشوند - آنها باید
 ملاحظه فامیل و اموال خود را هم داشته باشند . اگر ملاحظه
 میکردیم که آن اعلیحضرت میتواند آنها را حفظ نمایند استند .
 عای حراست آنها را مینمودیم ولی اعلیحضرت شاه نمیتوانند .
 لهذا ما باید با اعلیحضرت شاه اصرار بنمائیم که با اظهارات ما
 موافقت بنمایند . مستر میلر که معروف حضور اعلیحضرت
 است بمن تلکراف نموده که خطر مهاجمه قریب الوقوع است
 و بیم آن است که هر آن واقع بشود . علیهذا من درباب
 لزوم اقدام فوری نمیتوانم بحد کفایت با اعلیحضرت اصرار بنمایم
 ولی حتی اید اینرا هم اضافه بنمایم که مملکت مشرف بخطر است »

همچو ظاهر گشت که این استدعا بر اعلیحضرت شاه خیلی
 مؤثر واقع شده و بعد از قدری مذاکره دیگر موافقت نمودند
 به عین الدوله تلکراف کنند که تا شش روز دست از جنگ

بکشد (یعنی تا ظهر روز دوشنبه ۲۶ آوریل) و در عرض این مدت مقدار اذوقه که تخمیناً برای آن مدت لازم خواهد بود داخل شهر بشود مشروط بر اینکه در این هنگام بقشون شاه پرستان حمله برده نشود

من و مسیو سبیلین هم از این طرف نعهد نمودیم بجنرال فونسواهای خودمان تعلیمات بدهیم که این شرایط را به مایون تبلیغ نموده و تفوذ کامل خود را در جلوگیری از تجدید مجادله آنها بکار برند

در طی شرفیابی خودمان که سه ربع ساعت طول کشید و وزیر امور خارجه هم حضور داشت ما با عالیحضرت شاه اطلاع دادیم که قصد داریم روز بعد هم مجدداً بار یافته و بموجب تعلیمات رسمی دولتین متبوعین خودمان اظهارات کلی مبسوط تری بنمائیم

پس از مراجعت بسفارت پینامی بتوسط وزیر امور خارجه از طرف شاه بمن رسیده تلگراف ذیل را که تازه از عین الدوازه رسیده بود تبلیغ نموده :-

« تمبر دین فقط میخواهند فرصت بدست بیاورند چون
 آنها منتظر يك قشون امدادی از ارومیه و سلماس هستند که
 بسردار نصرت حمله خواهند برد . بهیچوجه محل شپه
 نیست که دو عرادۀ توپ از ارومیه به سلماس رسیده است »
 مقصود شاه این بود که مفهوم بدارد که اگر این استعداد
 به قشون او حمله بپزند شرط . تار که جنک خاتمه خواهد پذیرفت
 بن جواب دادم در این مکتبه موافقت دارم و پس از آن
 همکار روسی بن هم همین طور جواب داده بود
 مادر موضوع فوق به جنرال قونسولهای انگلیس و
 روس تعلیمات متحد المالی داده ایم و همچو همیشه که عجزاً
 مخاطره مرتفع شده

(امضا) ج بار کلی

ملفوفه در تمبر ۲۸۲

مراسله که ترجمه آن برای اعلیحضرت شاه ایران قرائت شده
 وضع اتباع خارجه در تبریز اقصی درجه و خاست را
 داراست . ظ در آن لحظه و غلای اذوقه بعدی در شهر

احاطه دارد که اهالی قرین پاس و حرمانند و دلیل دارد
خوف آن باشد که تنها جم به جنرال قونسلگریهای روس و
انکلیس برای تحصیل اذوقه تحت نظر است

نظر به این مقتضیات نماینده کان دولتین انکلیس و روس
مجبورند خاطر نشان اعلیحضرت شاه بنما بند که برای هر
صدقه و ضرری که به جنرال قونسلگریها و اتباع خارجه
مقیمین تبریز وارد بیاید دولتین شخص اعلیحضرت رامسؤل
خواهند دانست

ما امروز شرفیابی حاصل نموده ایم برای اینکه یگانه طریق
جلوسگیری از بلوای رقت انگیزی را که تهدید مینماید
به اعلیحضرت عرضه بداریم و نظر به اینکه محافل اتباع
ما در تبریز برای دولت اعلیحضرت شاه غیر مقدور است
ما مجبوریم که درازوم فوری اسایش اهالی شور بوسیله متارکه
جنگ و اقدامات لازمه سریع در دخول اذوقه برای مردم قحطی
زده اسرار بنمائیم

مکتوب سر جارج بارکلی بسراد وارد کری (واصله در ۱۰ مه)

از طهران ۲۲ آوریل ۱۹۰۹

اقا - با کمال افتخار خلاصه وقایع ماهیانه ایران انقاییه

در عرض چهار هفته ماضی را لفاً ارسال میدارم

(امضا) ج بارکلی

(موقوفه در شماره ۲۸۳)

خلاصه ماهانه

طهران

وضع پلٹیکی طهران در عرض چهار هفته ماضی بی تغییر بوده

در ۲۷ مارس صنایع الدوله رئیس اولی مجلس سابق با اتفاق

بعضی اقربای خود بعنوان اینکه جانش در خطر است به

سفارت اعلی حضرتی انکیس پناهنده شد . آنها اظهار داشتند

که قصد عزیمت به اروپا دارند و شاه هم اجازه این امر را به

انها داده اند . فعلاً همه آنها از سفارت خارج شده اقد

و بعضی از آنها واقعاً از طهران حرکت نموده اند ولی صنایع

الدوله هنوز در منزل خود مانده است

چند روز بعد یکی از واعظ معروف اعتمادالذاکرین نام
 بایک زخم کلواکه که در بازوی خود داشت و در شب ۲۳
 مارس که چندین نفر در شاه عبدالعظیم مقتول شده بودند
 از آنجا ~~که~~ بگریخته بود در سفارت متحصن گردید . . . مشار
 الیه هنوز در سفارت است

در عرض ماه مسیو بارانوسکی ترجمان سفارت روس که به
 مرخصی رفته بود ده را جهت تفریح و شرفیابی خصوصی بحضور شاه
 داشت که بیش از دو ساعت طول کشید و در ضمن تشریف او اعلیحضرت
 شاه نیت خود را در اعاده حکومت شوروی اظهار فرموده بودند
 وزیر مختار دولت فنیخیمه انکلیس و مسیو سبلین در ۲۰
 و ۲۲ آوریل بحضور شاه بار یافتند ۲۲ آوریل ۱۹۰۹

(امضا ! ج پ چر چیل)

رشت

شهر اوام مانده و نظم مستقر بوده . مذکور است
 که یک استعدادی از ملیون در تحت سرگرد سنی سپهدار در
 شرف حرکت بطرف طهران هستند . تردد در راه طهران

بدون اختلال باقی مانده

استرآباد

ظا هر آطا یفه جمفر بای تر که آن در چندی قبل به شاه تلکراف
 نمودند که طرفدار او هستند و اگر شاه فرماند می برای آنها بفرستد
 ملیون را متفرق خواهند نمود . ملیون شخص حاجی رحیم خان نام
 را فرستادند که رؤسای تر که آن را جمع نموده و از آنها تقاضا بنمایند
 که برای همراهی با امر ام ملیون قسم یاد نمایند . ترا که او را بقتل
 رسانیده اموال او را غارت نموده و پنجهزار حشم به غنیمت بردند .
 ملیون بالاخره نعش او را کشف نموده و با تجلیل و تشییع
 کاملی مدفون نمودند

در ۲۷ مارس قریب بیست نفر از ملیون وارد بندر جز
 شده و تلکرافخانه و کمرک را تصرف نمودند

در ۲۸ مارس قریب سه هزار نفر مردم با بیرق سرخ
 بیرون رفتند که ملیون را بشهر استرآباد و رود دهند و آنها را
 با فریادهای « زنده باد مشروطه » و « پست باد محمد علی »
 داخل نمودند . اول او را قریب بیست نفر از ملیون کار

کندار را که مژنون به سمیت قونسول روس در رفتن به اردوی ترکمان جعفر بای که برای بهم زدن انجمن ولایتی آنها را متقاعد نمایند بود د تکیر نمودند . پس از آن بواسطه مذاخه قونسول روس کار کندار مستخلص شد . اخبار اخیره این است که ترکمانها تیکه از طرف شاه کار میکنند شهر را محاصره نموده اند . جنگ در کار شروع شدن است و قونسول روس تقاضای کمک اعزام قشون به استرآباد را نموده است

مشهد

در ۷ آوریل بواسطه انداختن بمب دو خانه پسر برادر ایالت جدید که مو قتاََ بریاست قشون منصوب بود اغتشاش بروز نمود . پس از آن دسته ضد حکومت تلکرافخانه را تصرف نمودند ولی تعرضی نسبت به تلکرافچیان اروپائی نمودند برای حفظ اربک توپها رسم شد و تمام سر باز از شهر برداشته شد در صورتیکه بعضی از آنها خلع سلاح شده بودند . در هشتم هیجان سددی منبـطـکـر دید و ارا بر این املق گرفته

بود که به ارك يورش برده شود ولی صورت وقوع حاصل
 نمود . انجمن ایالتی مجدداً تأسیس شد و تکرافات مبنی
 بر اعلان تشکیل آن بتمام قاطایران مخابره گردید . نهم
 نایب الحکومه را انجمن ایالتی دستگیر و توقیف نمود ولی بعد از
 دو روز پس از یاد نمودن قسم برای اتحاد با آن هیئت مستخلص
 شد . در بین یک هفته بیس زان تاریخ پول زیادی دریافت
 شد ولی این باعث منقسم شدن انجمن به پارتهای مختلف
 گردید و اعمال متجده را غیر ممکن نمود . انجمن ایالتی
 مراسله به هر دو قونسولگریها نوشت مبنی بر این خواهش
 که به اتباع خودشان اخطار نمایند که داخل درین مخصوصه
 نشوند . باضافه جایزاً تصدیق شده بود که از هر دو
 قونسولگریها تقاضا بشود که ریشه خارج بشوند برای اینکه
 انجمن مطلق العنان بشود چونکه بواسطه قرب جوار خودشان
 به ارك و ذخیره مساماً با مجامدله در حول و حوش خود
 مخالفت مینمودند و این باذات باعث صالح و سلامت میشد
 ایالت جدید از راه مشهد هنوز در پیشا بوراقت دارد

تربت حیدری

در اوایل مارس عدل الدوله از حکومت تربت مزول
 شد . شب چهار دهم مارس یاورا عدالله بسر آر دگی دو بیست
 نفر بلوچی مکمل و مسلح وارد تربت شده شهر را تصرف
 نمود و در دارالحکومه رحل اقامت انداخت . مشارالیه
 نایب الحکومه را که یکی از دشمنان قدیمش بود بمقتل رسانید
 شهر بحالت آرامی باقی ماند و سالار خان که سر رشته امور را
 از طرف یاور در کف گرفته اعلان ذیل را توزیع نمود : -
 « ما مشروطه خواهیم و فقط صلح و اسایش عموم ر
 طالبیم . به اتباع خارجه و سایرین اطلاع داده شد
 که جان و مال آنها محفوظ و محترم خواهد بود . بجهت اخطا
 میشود که بعد از غروب آفتاب هیچکس نباید از خانه خود خارج
 بشود . یک منتهی در پستخانه و تلگرافخانه دایر گردید و
 هیچ مداخله در مکتوبات انگلیس و روس نشد . مردم
 از این تغییر وضعی که حاصل شده ظاهراً کمال رضایت
 را دارند

— کرمان —

در ۲ آوریل قونسول انگلیس تلگراف نمود که باستانهای راه
مشهد ساپر طرق بکرمان در دست سارقین است پست پنج
هفته را جلو بسته اند و نرخ ارزاق خیلی ترقی نموده . در سیزدهم
او تلگراف نمود که جماعت گرمه درد کاکین خیابازی ازدحام
و هجوم مینمایند و نان کمیاب است و هیچ قوای در شهر نیست
در شانزدهم او راپورت داد که حاجی نایب به کلاتری شهر
برقرار شده و اقدامات مجدانه نموده و نتیجه آن اینکه وضع شهر
بهتر است

• یزد •

صمصام الساعنه بختیاری به نائین تلگراف نموده که از قرار
مسموع شهر در حالت اغتشاش و بی نظمی است و به اهالی نصیحت
نموده که سکون و آرامی اختیار نمایند و الا ناچار خواهند بود
برای اعاده نظم و تعذبات سوار بفرستند . در خاتمه تلگراف
استعلام نموده است چه موقمی مقتضی است که سوار برای
دریافت قسط اول مالیات سنه آتیه بیاید . هیچ جوابی در

مقابل این تلکراف داده نشد

در اواخر مارس اغلب روستائیان پارسی به قراء خود معاودت نموده بودند ولی هیچ اقدامی در استرداد اموال آنها بعمل نیامد و برعکس مذکور شد که دستجات کوچک مسلمانان هنوز محقیانه از آنها پول میگیرند

در وضع کلی دهات اطراف یزد هیچ بهبودی ظاهر نیست حرکت پست بی ترتیب شده هیچ جاده خالی از سارقین نیست در راه نائین که بالنسبه تا يك مدتی امنیت برقرار بود نا امنی عودت نموده . بالاخره برای اروپائین مقیم یزد تهیه قراول شده ولی محل شبهه است که در صورت مرتب تر از دسته سابق نرسیدن حقوق بقای اینها بیش از دستجات سابق طولی خواهد کشید یا خیر

﴿ کرمان ﴾

انقلاب شدیدی در ۲۷ مارس واقع شد . در ۲۵ يك یهودی جو راب فروشی که تازه مسیحی شده بود پسر سیدی را که شاگرد او بود کتک زده . پسر بمنزل خود رفته شام خورده براحتی

خوابیده ولی روز بعد چندین مرتبه ضعف نموده و پس از
 آن فوت شده . طبیب مر یضخا نه که جنب فونسولگری
 انگلیس ساکن است به عیادت آن طفل رفته و به برادر او
 گفته بود که بعقیده من فوت این پسر هیچ ربطی به کتک
 خوردن او ندارد . دو نفر طبیب ایرانی هم به عیادت او
 رفتند . برادر طفل شکایتی نمود ولی جوراب فروش مزبور
 دستگیر شد و چند نفر سید که بشناعت عمل معروفند از
 بدین جنازه جاو گیری نمودند برای اینکه آنرا در شهر
 بگردانند و آتش غضب مردم را بر علیه یهودیان مشتعل
 بدارند . پیغمبری که در باب احتمال غارت شدن محله
 یهودیان به فونسول انگلیس فرستاده شده بود متأسفانه به او
 نرسید . روز بعد يك نفر از سادات نزد حاکم رفته و به
 تهدید تولید بلوا تقاضای قتل سریع یهودی جدید العیسوی را
 نمود . سادات چندین نفر از علمای معروف را هم مجبور
 نمودند که با تقاضای آنها تقویت بنمایند . حاکم بواسطه
 خوف از وقوع بلوای مذهبی و به امید خاتمه دادن مسئله

بدون تحقیقات زیاد تری امر بقتل انی ان یهودی نمود . آن
 مرد بد بخت بی گناه مقتول گردید و فوراً شروع بغارت
 محله یهودیان شد . در صورتیکه به حکومت اخطار شد
 هیچ اقدامی در جاو گیری از این چپاول که سربازهای خودش
 هم در آن شرکت داشتند نمود . بهر جهت بعد از رسیدن
 پیغام کاپیتان هاورت و قونسول روس او قدرتی بر وز داد و
 از وارد شدن اسب و ضرری به مدرسه الیانس اسرائیلی
 جلو گیری نمود . مختصراً هر چه در مهم ترین نقاط محله از بورد بود
 بکلی غارت شد حتی درو پنجره هارا کنده و بینما بردند . یک نفر
 از یهودیان تبعه انگلیس که بکلی خانه او غارت شده بود ولی
 مستحفظین کاپیتان هاورت بموقع به او رسیده و او وفامیاش را نجات
 داده به قونسولگری بردند . هیچ یک از یهودیان انا بقتل
 نرسیدند ولی بسیاری از آنها که مجروح شده بودند مردند ضعف
 حکومت و فقدان قشون سبب این اغتشاش بود . سرباز و نوچی
 او در جزو غارتگران اشکاراً مرئی بودند . وقتیکه به قراول
 های مریض خانه ما ایراد شده بود که چرا شرکت در غارت

نموده اند جواب داده بودند که حسب الامر حکومت بوده .
 کاپیتان هاورت به وزیر مختار انگلیس تلگراف کرده و تقاضای
 عزل حاکم را نموده بود . بعد از این غارت‌های معروف از
 مخالف بودن با این امر مذاکره سخت می نمودند و کلیه مسئولیت
 آنرا از عهده خود ساقط می نمودند و حکومت عمل پیدا نمودن
 اموال منهد به واسترداد آنها به یهودیان را به مشارالیهم محول
 نمود . یک مقدار قابلی از اموال مسترد شده . کاپیتان هاورت
 راپورت میدهد که از همدردی و مساعدت عملی که مسلمانان در
 تغذیه و ملبس نمودن یهودیان مشهود میدارند خیلی تعجب است
 مشارالیه نیز اشعار میدارد که بعضی از مسلمانان حق حیات بگردن
 بسیاری از یهودیان دارند چون در بعضی مواقع بقوه قهریه سایر یهودیان
 را مجبور نمودند که آنها را بمنزل خود آنها ببرند و مراقب آنها باشند
 اشکاراً اذعان دارند که یهود جدید العیسوی بی گناه بوده و شاگرد
 او برك طیبی مرده است : ظهیر الملائک حاکم شخصاً تصدیق دارد
 که شخص مقتول بی گناه بوده و میگوید برای جلوگیری از اغتشاش
 من او را بقتل رسانیدم

در ۷ آوریل شهرت یافت که حمله دیگری به یهودیان برده خواهد شد و این دفعه حمله به جان آنها خواهد بود نه باموالشان .
 يك عده كشي از يهوديان معتبر كرمانشاه باني اند و يك قطعه عكس
 باب که در جزو اموال غارتی دیده شده بود ظاهراً باعث خشم
 و تهییج بعضی از الواط بازار گردیده . تمام یهودیانیکه نیهه عثمانی
 بودند در شهرداری عثمانی پناهنده شدند و یهودیان معتبر ایران
 در قونسولگری ما . کاپیتان ها ورت و شهیندر عثمانی ضمانت
 نامه کتبی برای تامین محله یهودیان از حاکم ماخوذ داشتند و
 در همان شب استعداد کاملی از سر باز و تفککچی در انجا بقراولی
 گذاشته شد . هنگامیکه کاپیتان ها ورت برای ترنیا ت حرکت
 مستحقظین بمنزله اشان با کار گزار مشغول مذاکره بود میجتهد
 اعلام مسلمانان پیغام فرستاده که او از آنها توجه خواهد نمود .
 چون آنها مایل بودند کاپیتان ها ورت آنها را نزد معزی الیه فرستاد
 و او بتوسط مستحقظ اشانرا باسلامت بمنزله اشان رسانید
 در اوایل آوریل مظنون شد که میجتهد عمده مسلمانان میخواهد
 الحاق کرمان شاه به جنبش ملی را اعلام بدارد ولی تا حال این اقدام

اعمال نکر دیده

در همدان جنبش ملی با ورود نایب حکومت جدید با اتفاق
قشون تصادف نمود ولی محتمل است جنبش مزبور مجددا شروع
بشود

داود خان رئیس کاهن با شیر خان رئیس سابق سنجابی عقد
اتحادی بسته و برای منصوب نمودن او بمقام سابق موافقت کرده .
علی الظاهر حبیب الله خان که فعلا حاکم قصر شیرین است ناچار به
تخایه این مقام و ریاست ایل مزبور خواهد شد . چنانچه ملاحظه
میشود داود خان عملا حاکم قصر را بدون مراجعه به اراده حکومت
مافوق معزول و منصوب مینماید و به همین امر میکند که کی باید
رئیس سنجابی بشود

شیراز

در عرض نیمه اول مارس هیجان مشروطیت امتداد داشت
و ایالت مسلك بی قدایی استعدانه خود را تعقیب نمود . در ۲۴ يك
مجمع مهمی تشکیل یافت و نصر ادواه و تطاه الدب له و وزیر
ایالت و نماینده های عدیده تمام طبقات در آن حضور داشته

آغاز سخن نطق علم الهدا در توصیف اتحاد مشروطه بود . همه
 حضار مشروطیت را تحسین نمودند . متعاقب آن مذاکره بسیار
 شد و در طی آن رای قطعی بر این علاقه گرفت که روز بعد حکومت
 شوروی در فارس تأسیس بشود و رسول نزد شیخ ذکریا و سید
 عبدالحسین اعزام بشود که آنها را بسکون و آرامی متقاعد بنماید و
 بهمچنین نزد صولت الدوله فرستاده بشود که اولین مشروطه را تأیید
 نماید . با اضافه تلکرافات دینی با اعلان تجدید مشروطیت در شیراز
 تمام نقاط ایران مخیره شود . اولین نتیجه این اجلاس رفتن معین
 الاسلام یکی از متمدن ترین اعضای دسته ملی صبح روز بعد بوده به
 قونسول سکری . مشار الیه از مستربیل خواهش نمود که
 هر چه میگویم بنویسند و بیانات ذیل را نمود . - چندی است
 که جنبش ملی در جریان است ولی بواسطه لزوم جلب موافقت
 قوامیها و غیره در تعقیب مذاکراتیکه با آنها در میان بود بعهده
 تأخیر گذاشته شده بود . فعلا تمام فرق در مقصود این جنبش
 متفقند و آن حقوق ملی است که مشروطه تعیین نموده و شاه
 برای آن قسم یاد نموده . اولیاء قوم همه «تجدد خواهانند و»

بودند ولی سایرین بانضمام ایالت همه اکنون متحد شده اند
 در طی اجلاسی که روز ۲۴ منعقد گردید قرار بر این شد پنجاه
 نفر انتخاب بشوند بانضمام اعضای انجمن ایالتی سابق که عصر
 روز ۲۶ در عمارتی که سابقاً برای انجمن ایالتی تعیین شده بود
 اجلاس بنمایند . جلسه مزبور را بایستی ایالت بانفاق میرزا
 ابراهیم افتتاح بنمایند . غرض تمام فرق تکمیل روابط و
 داد ممالک خارجه است خصوصاً دو تین همجواری و بالاخص خاص
 دوات الکایس که مملکت پارامانیدست

متاسفانه این پرگرام چندانی پیشرفتی ننموده . پنجاه
 نفر اعضای چنانچه تصمیم شده بود اجلاس نمودند ولی نه در
 تحت ریاست ایالت . در ۲۴ ایالت تلکراف معذرت آمیزی
 به صدر اعظم مخابره نمود مبنی بر اینکه اجلاسی از تمام اعیان
 شیراز منعقد گردیده و رأی قطعی داده اند که انجمن ایالتی
 تشکیل بشود و او چارنی ندارد .

ظاهراً جواب سستی بی این تلکراف داده نشد ولی
 در ۲۶ تلکرافی از طرف صدر اعظم به ایالت و قوام الملك

و نصیر الملک و سایر اعیان مخایره گردیده و بانها اطمینان داده شده که همه امورات اصلاح خواهد شد و قشون در صد حرکت بطرف اصفهان است . حسب المقرر در ۲۵ و ۲۷ و ۲۸ و ۳۰ انجمن در یکی از عمارات حکومتی در تحت ریاست وزیر ایالت منعقد گردید . در جلسات مزبوره ظاهراً مذاکرات بسیار بجا آمده و بالاخره رای قطعی از قرار ذیل علاقه گرفته . -

(۱) نظامات داخلی - انجمن در هفته سه روز

و هر روزی سه ساعت منعقد بگردد . هیچیک از اعضاء کسی را همراه نیاورند و مذاکرات ساده و بدون القاب و عنوان باشد

(۲) تکرافات به تبریز و اصفهان و نجف مخیره شود

(۳) رسول نزد سید عبدالجسین و شیخ ذکریا و صوت

الدوله اعزام بگردد . مقصود اینکه حالا که مراسم ملی موفقیت حاصل نموده شیخ و لاری ما و دت نمایند و صوت الدوله

هم تعقیب بشود که ا - تقرر انظم دور بهوشهر را از طریق کازرون

یا از طریق فیروز آباد هر کدام را که خودش مرجع

میداند عهده دار شود و از معزی الیه دعوت بشود که برای
شور با هم مسلمان خود بشیراز بیاید

(۴) راه اصفهان به نصر الدوله سپرده شود که بدست

ایل خمه تمشیت انرا عهده نماید

(۵) نازمانیکه با صورت الدوله قراری داده شود

پنججاه نفر سوار برای قره سورانی راه بوشهرالی کازرون تعیین
بگردد و مرکز آنها در خانه زینیان باشد

(۶) عطاء الدوله اقدامات احتیاطی معمولی را در جلو

گیری از بالا رفتن نرخ ارزاق بوسیله تنبیه نمودن اشخاصیکه
ماکولات را بخارج حمل نمایند بعمل بیاورد

اگر چه انتخاب کمیسیون ها خیلی موضوع بحث بوده ولی

هنوز انتخاب نشده

اصف الدوله به انجمن رفته و نطق مفصلی نمود مبنی بر

اینکه در تمام این مدت باطناً بانها همراه بوده همه جهت مهم ترین
وقایع انتهائی که در خارج مجمع مشاوره واقع شده . ظاهراً

با وجود اتحاد اشکار ، امید انه بین شیرازی ها بیش از هر

وقت اتفاق موجود است و همچو مینماید که بکخطر واقعی در
پیش باشد که نتیجه عاقبتی این اتفاق ها این بشود که شیخ ذکریا
که از طرف، شر و طه خواهان نند و دعوت شده بدون مجادله
به شیراز بیاید فقط به این جهت که در صورتیکه همه از او
منزجر و مرعوب هستند نمیتوانند بحد کفایت به یکدیگر
اعتماد نمودند متحد بشوند و بقوه قهریه با او مقاومت
نمایند

در طی مراسم که مستر بیل در سوم آوریل نوشته بود
وضع شیراز را خیلی بد شرح داده بود قدرت شاه مستهک شده
گرچه موقتا هم باشد و بانجمن هم اعتمادی نیست. تمام کسا
نیکه قونسول مزبور را ملاقات نموده اند سوال کرده اند که
عاقبت امر چه خواهد بود

وضع طرق حقیقتاً خیلی بد است. هم در راه اصفهان هم
در راه بو شهر اکثر پست ها سرقت شده. در ۲۸ مارس یک
کاری پستی که مستر لیتن یکی از اجزاء انجمن دعوات مسیحی با آن
مسافرت اینموده در حالیکه در سرقت شده. این سرقت

اهمیت دارد چون حاکم بتوسط قونسل انکلیم تلگرافی به ده بید
مخبره نموده و امر کرد یک عده کافی مستحفظ تهیه بشود و اقلاً
سه دسته استعداد که فرستاده شده بودند در باب سرعت وکیل
کمپانی ذیکار تحقیقات بنمایند در جاده حاضر بودند برای اینکه
بجوبی میتوان گفت که زوال قوای ما مورین محلی نمایش داده بشود
تمام جاده حتی تا خود اصفهان ظاهراً در دست دستجات غارتگران
ایلیاتی است که یا بقوافل حمله می برند یا قراء حوالی جاده را
میچاپند . در یک مورد یک قافله زوار حمله برده شد ولی
چون عده زوار کثیر و مسلح بودند توانستند حمله را جواب داده
و دو نفر از مهاجمین را مقتول بنمایند

(امضا) ث . ب استکس مارور اتاشه میلپتر

(نمره ۲۸۴)

مکتوب سر جارج بارکلی به سردار دگری (واصله در ۱۰ مه)

از طهران ۲۲ آوریل ۱۹۰۹

آقا - بعد از شرحی که بتاريخ ۲۴ شهر ماضی معروض داشته ام
در عرض این ماه واپورتهای تلگرافی عمیده واصله از جنرال

قونسول انگلیس مقیم بر شهر را در باب پروژات وضع آن شهر
از اثر اقدامات بعضی از ملیون و خصوصاً سید مرتضی اهرمی
که سر رشته اختیار حکومت انجا را در دست گرفته خدمت
جناب عالی تبلیغ نموده ام

در حقیقت وضعیت و رفتار سید مرتضی مؤسس این جنبش بوده
واضح است که بدون پیشقدمی او و استعداد معتنابه تفنگ چی
که او توانسته تهیه نماید بر ای دسته ملیون امکان نداشت که بتوانند
به این سهولت به قوای شاه قایق بیایند گرچه در ابتدا سید مزبور
با تهور بسیار اتحاد خود با مقصود ملیون را مشهود داشت
ولی متزایداً مکشوف گردیده که کلیتاً اقدام او بیشتر بخیال
نفع شخصی بوده به از راه بی غرضی و عدم انتفاع . استعدادی که
او داخل شهر نمود مرکب از ایلیاتیان ساکن در همان حوالی بودند که
خود سید هم اهل همان جا است و اشکالی که در دوره استیلای
سید بوقوع پیوسته بکلی مربوط به شرارت آنها بوده . چپو نمودن
این اشخاص قسمتی از آزار و اذیت شهر حال و خطرات مهله
نمی آید تجاوزات دیگر نه باعث آروم پیاده نمودن قشون از کشتی

جنکی اعلیٰ حضرتی موسوم بہ « فاکس » کہ تاریکی بہ پوش پھراہنام
شده بود گردید۔

نظم عمومی بخوبی مستقر گردیدہ ولی امتداد حضور تفنک چیان
کہ سید از اخراج انہا امتناع دارد اہالی را بحالت مرعوبیت دہائی
نکاہ داشتہ ، فعلاً ملیون در طار دغودق سید متفق العقیدہ ہستند
ولی انہا نمیتوانند اورا از شہر آمدہ نمایند چون میل دارند بدون تقویت
دیگری این امر را اعمال بدارند ، در خصوص عایدات گمرک سید
پس از موافقت بہ این قرار داد کہ بعد از وضع یک مبلغ معینی برای
مصارف جاریہ ملیون بقیہ نزد سہ نفر تجار ایرانی ہر سہ امانت
سپردہ شود در سلب آمدن این سہ نفر موافق شدہ و تمام مبلغی کہ
امانت بودہ متصرف شد ، بہمہ جهت اویست ہزار تومان از پول
گمرک را دریافت داشتہ است

ترتیب کنونی این است کہ از انیکہ یک قرارداد رضایت بخش
گاہلی با اولیای ملیون مسوئی دہہ شدہ عایدات بارہ گمرکخانہ
در تصرف ماورین ہنریکی ہندو من بہ و ژور تاکس اخیار
دادہام کہ سرہاری ہجرت زادر گمرک ہندو وارد برانیکہ گمرک باز

سپید من پور بخواهد عایدات را اخذ نماید ممانعت ننمایند

(امضا) ج بارکلی

(نمره ۲۸۵)

مکتوب سر جارج بارکلی بسرا دوا ردگری (واصله در ۱۰ مه)

از طهران ۲۲ آوریل ۱۹۰۹

اقا - امروز صبح من و همکار روسیم باتفاق ترجمانهای

خودمان بحضور اعلیحضرت شاه بار یافتیم و من شرح بیان نامه

را که سواد آنرا مفتخر آدر جو ف تقدیم میدارم برای ان اعلیحضرت

قرائت نمودم

اعلیحضرت معظم که با کمال دقت ترجمه آنرا که مستر چرچیل شرح

میداد اصفا میفرمودند و حتی يك عبارتی را که بدو آدرست ملتفت

نشدند تقاضای تجدید بیان آنرا نمودند از قرار ذیل جواب دادند : -

« واضح است که دولتین انگلیس و روس نظر به اینکه دول

هم جوار و کامل لودادی هستند در ترقی ایران دقایق عمیقته دارند

لهذا اظهار آنرا که الحال بمن نموده اند . من با کمال مسرت دریافت

نموده و پس از مشورت در این . موضوع بتوسط وزیر امور خارجه

جواب خواهیم داد»

من استفسار نمودم چه وقت ما باید منتظر وصول جواب از طرف آن اعلیحضرت باشیم و شاه جواب دادند که خیلی زود جواب داده خواهد شد . پس از آن ما امر خاصی حاصل نمودیم (امضا) ج . بارکلی

ملفوظه در غره ۲۸۵

مراسله که ترجمه آن برای اعلیحضرت شاه ایران قرائت شده قریب چهار ماه است که نمایندگان دولت اعلیحضرتی انگلیس و دولت اعلیحضرت امپراطوری متفقاً به اعلیحضرت شاه صلاح اندیشی نمودند که مواعیدی را که مکرر بابت خود و به نمایندگان دولتین برای تجدید تأسیس حکومت شوروی در ایران داده اند ایفا نمایند

بدبختانه برای خود آن اعلیحضرت و مملکت منقوکش و نیز متأسفانه برای منافع دولتین انگلیس و روس اعلیحضرت شاه در نقض این مواعید و در پیروی تعلیمات مشاورین مرتجع و مخالفت با صلاح اندیشی های معقول دولتین همجوار کامل الوداد اصرار

نموده‌اند و نتیجه آنکه اوضاع از بد به بدتر تمایل بسته و فعلاً مشکل است که بکدام نقطه مملکت می‌توان اشاره نمود بجز پایتخت که در اینجا هم حکومت مرکزی چندان قدرتی ندارد . نه فقط تمام شهر های عمده بر عایه اساس و ترجمه حاضره گوس یاغیگری می‌زنند بلکه وضع مرج و مرج عمومی بجدی متسع شده که تقریباً چاره ناپذیر است و این وضع امور آنها برای ان اعلیحضرت و ملتش وخیم نیست بلکه متضمن ضرر های بسیار برای اتباع دولتین همجوار است هر گاه اعلیحضرت شاه صلاح اندیشی دوستانه دولتین همجوار را چهار ماه قبل تعقیب نموده بودید وضع ایران بکلی برخلاف این ترتیب امور وقت انگیز امروزه که اسباب طعن و تمشیل بین مللی متمدنه عالم شده میبود . اگر اعلیحضرت شاه چهار ماه قبل به تعهدات خود ایفا نموده بودند بلافاصله اصلاحی بین ان اعلیحضرت و ملتش ظاهر میگردید و نمیتوان دلیلی برای تردید در اینمیشه داشت که بفاصله قلیل مدتی مجاهدات متحده ان اعلیحضرت و حکومت شوروی ترقی شایانی در وضع کلی مملکت ایجاد می نمود . قصور متمدنه اعلیحضرت در ایفای تعهدات خودشان باعث

تولید یک وضعی شده که اعاده نظم و تقشیرت یکی از اء و رات بسیار مشکل خواهد بود . با وجود این نماینده كان دولتین را عقیده بر این است كه دلیلې برای قرین یأس و حرمان شدن نیست در صورتی كه ان اعلیحضرت بدون فوت وقت این روش حكومت رقت انكیز حاضره را كه از زمان انهدام مجلس در تابستان ماضی اعلیحضرت بر حسب صلاح اندیشی اشخاصیكه دشمنی و معاندت با مملكت خود را به ثبوت رسانیده اند تعقیب فرموده اند ترك نمایند . ولی اگر ان اعلیحضرت ایفا بوعهید خود را پیش از این بعهده تا خیر بیندازند انوقت حقیقتاً امیدى باقى نخواهد ماند كه اعلیحضرت بتوانند به مرتفع داشتن هرج و مرج متزایده نایل بگردند

نظر به یقین داشتن در این مسئله است كه دولتین همجوار كه فقط امال انها این است كه ایران از این بحران رقت انكیز كنونی نجات یافته و ملتی شود با سمادت و نيك بختی و استقلال تام و دارای حكومت صحیحی بعد از اعماق نظر دقیقانه در این اوضاع و بروزات انیه نماینده كان خود تعلیمات داده اند كه متفقاً بحضور اعلیحضرت شرفیابی حاصل نموده و از قرار ذیل به ان

اعلیحضرت توصیه نمایند . در ضمن معروض داشتن اظهارات ذیل نمایندگان از دول متبوعه خود دستور دارند که بان اعلیحضرت اظهار قطعی بدارند که اگر اعلیحضرت تمام جزئیات پرگرمی را که دولتین الحال توصیه مینمایند قبول نکنند دولتین از صلاح اندیشی احترام غوده و اعلیحضرت را بحال خود خواهند گذارد و اعلیحضرت شاه دیگر نمیتوانند متکی به تقویت آنها بوده و انتظار مساعدتی از طرف دولتین یا نمایندههای آنها داشته باشند

ماده اول - مشیر السلطنه و امیر بهادر جنک از مقام خود منفصل بشوند . امیر بهادر جنک نه فقط باید از عضویت کابینه منفصل بشود بلکه از هر سمت دیگری هم که در دوبار دارد

ماده دوم - اعلیحضرت بعد از اجرای اصلاحات ذیل يك حکومت شوروی تأسیس نمایند

ماده سوم - تشکیل کابینه که مرکب از اشخاص لایق معتمد باشد و بدون تأخیر اضافه شدن اشخاص متمدن از فرق مختلف به مجلس شورای ممالکتی . مجلس شورای ممالکتی قانون انتخابات جدیدی طرح و تهیه نمایند . اگر اعلیحضرت شاه اشخاصی برای

کابینه و مجلس شورای مملکتی انتخاب نمایند که محل اعتماد نباشند هیچ پولی بدولت ایران قرض داده نخواهد شد

ماده چهارم - عفو عمومی فوراً اعلان و منتشر بگردد که شامل حال تمام اشخاصی باشد که بر علیه شاه تحت سلاح رفته اند و مرتکب نبرد و تقصیر پلتیکی شده اند لیکن باستثنای کسانی که بصدق قانون عمومی اقدام نموده و مرتکب خلاف و جنایات شده باشند . در باب اشخاصی که اخیراً ذکر شد و کسانی که اقدام به غارت و چپاول کرده اند دولت ایران باید تا بدینات بدهند که آنها را در محکمه بیطرفی تحت محاکمه بیاورند

ماده پنجم - فوراً موعدهای برای انتخابات و انعقاد مجلس شورای معین بشود . این موعدهای معینه بدون تعویق بتمام مملکت اعلان بگردد

ماده ششم - بمحض اینکه اعلیحضرت شاه اقدامات مذکوره در مواد ۱ الی ۵ را بعمل آوردند دولت روس اگر لازم بدانند بجهت مصارف فوری که برای اجرای اصلاحات لازم خواهد بود مبلغ یکصد هزار ایره بدولت ایران قرض خواهند داد . دولت انگلیس

هم اگر لازم بدانند همینکه مجلس منتخبه این استقراض را تصویب نمودند يك هم چه مبلغی بدولت ایران قرض خواهند داد . اگر من بعد لازم دیده شد که وسایل تسهیل يك استقراض بزرگتری برای ایران فراهم شود این فقط موکول به تأییدات مخصوصی است که بعدها موضوع بحث و تبادل نظریات بین دولتین و دولت ایران بگردد

کابینه لندن و کابینه سن پترزبورغ برای میل صمیمی که بتقویت دولت ایران در موقعی که از بحران بسیار وخیمی میکزرد دارند موافقت نموده اند که این برکرام متضمن صلاح اندیشی دوستانه را به اعلیحضرت شاه پیشنهاد نماید و دولتین را عقیده بر این است که تنها وسیله نجات ایران از وضع تقریباً چاره ناپذیر کنونی اجرای پرگرام من پور است

(نمره ۲۸۶)

تلگراف سردار دگری بسراجار کلی

از وزارت خارجه ۱۰ مه ۱۹۰۹

(اظهارات انگلیس و روس بشاه)

رجوع بتلکراف هفتم شهر جاری شما
 اگر حالا ایون به تمکین با آنی شاه اقتناع نمیشود ندانمیتوانیم بهیچوجه
 مسؤل باشیم

درهم چه صورتی روش شما باید قطعاً بی طرفانه باشد و از هر
 اقدامی که بمداخله نمیرد باید احتراز بجوئید
 (نمره ۲۸۷)

تلکراف سر جارج بارکلی بسراوددگری (واصله در ۱۰ ۹۰)
 از طهران ۱۰ ۹۰ ۱۹۰۹

شاه امر وز دستخطی صادر کرده و امر نموده است که « بموجب
 قانون اساسی (مشروطه) بدون هیچ تغییر و تبدیلی « یک عده
 اشخاص عالم مشروطه خواه که محل وثوق دولت و مات باشند به مجلس
 شورای مملکتی ملحق بشوند و فوراً قانون انتخاباتی طرح و مسوده
 بنمایند . انتخابات بلافاصله بعد از ختمه پذیرفتن این قانون که بدون
 تأخیر طرح و وضع خواهد شد شروع میشود . وقتیکه دو نائث
 از مبعوثین برای انعقاد حاضر بشوند مجلس شورای ملی در همان محل
 سابقه افتتاح خواهد شد

شاه از آن طریق ما را اختیار نموده و ما تصور میکنیم تا حدی که مقتضیات اجازت میدهد کابینه رضایت بخش است . تا زمان رجوع ناصر الملک سعد الدوله مقام ریاست وزرا را اشغال خواهد نمود عفو عمومی مقصرین پلتیککی با انضمام احضاریه تبعید شدگان در تحت دستخط علیحدۀ اعلام کرد بد ما بقونسولهای خودمان که در مراکز مختلفه ملغان و شورشند تعلیمات داده ایم که بتلیون خاطر نشان بنمایند که حالا وظیفه آنهاست که حتی القوه سعی بکنند که صالح و اشتی بین شاه و طبقه عامه ایجاد بشود

حسب الامر بتدوین حضرت مسیح ب اسرار
 آقای حاج علیقلی خان سردار اسفند دامت
 شوکتہ اعلیٰ بسعی و اہتمام اقبال بندگان
 جواد سامانی ملقب بہ معتد
 همایون طبع و نشرش
 انجلم یافت